

● „Attól függ, hogyan nyúl hozzá”

Citrafon és biozene

Király Ernő zeneszerző idén lesz 80 éves. A kiváló komponista, akit „a magyar kortárs zene Kasákjaként” emlegetnek, munkássága folyamán olyan szerzőkkel került kapcsolatba, mint John Cage, Edgar Varése és Pierre Schaeffer. A közel-múltban Szegeden járt vajdasági zeneszerzővel a 25 évvel ezelőtt konstruált elektromechanikus hangszeréről, a citrafonról, valamint új ötletéről, a biozenéről beszélgetünk.

● Hogyan született meg a citrafon?

– Amikor népzene gyűjtéssel foglalkoztam, körülbelül száz települést jártam végig Északkelet-Jugoszláviában, Torontáltól egészen a Muravidékig. Meglepetésként ért, hogy szinte minden faluban találtam citerást. Furulyás és dudás csak itt-ott akadt, de citerás minden faluban volt és van ma is. Közben a citerásokat hallgattam, rájöttem, hogy nagyon sok olyan latens, rejtett hang van, amit csak pick uppal, mikrofonnal felerősítve lehet érvényesíteni. Mivel a citera nagyon alkalmas a preparációra, mert a hangszeren minden hozzáférhető, kísérletbe kezdtem, s 1974-ben megépítettem a magyar népi citerákból álló citrafonomat. A hangszer mászképpen szól, ha ujjal, pengetővel, ütővel vagy vonóval szólaltatom meg, s megint másképpen, ha náddal ütögetem vagy pengetem. Néha csemlaló,

Király Ernő kedvenc citrafonjánál. „A virágokat szeretném megzenésíteni.” (Fotó: Karnok Csaba)

máskor meg különféle fúvó- és pedálhangokat lehet hallani. Sokféle hangszín jelentkezik.

● Árulja el, hogyan hangolja be a hangszert?

– Erre külön szisztemát dolgoztam ki. A magyar hangszor lá-pentaton. Először problémát okozott, hogy hogyan osszam be a húrokat, mert a hangszeren minden hozzáférhető, kísérletbe kezdtem, s 1974-ben megépítettem a magyar népi citerákból álló citrafonomat. A hangszer mászképpen szól, ha ujjal, pengetővel, ütővel vagy vonóval szólaltatom meg, s megint másképpen, ha náddal ütögetem vagy pengetem. Néha csemlaló,

sorból építettem fel tehát a hangolási szisztemát, s így kaptam egy érdekes hangzásvilágot. Újdonság még, hogy a nagyobb citerákat beosztottam negyedhangokra. A citrafonra úgy kell tekinteni, mint egy hangszere. Egy harmonikán, tamburán vagy furulyán lehet virtuózodni, de annyi színt, formát és játéklehetőséget egyik hangszer sem ad, mint a citrafon.

● Van-e az ön által épített hangszerek, a citrafon hangzásvilágának végső határlehetősége?

– Nem tudom. Ez attól függ, hogyan nyúl hozzá. Ha valaki folytatja ugyanezt a játékot, és kitalál még valami-

lyen hűrfélét, vagy megszólaltatási formát, akkor megint valami új keletkezik.

● Átadja-e valakinek a citrafon tudását?

– Ha arra gondol, hogy vannak-e tanítványaim, elmondhatom, nincsenek. A kisebb fiamnak, aki avantgarde együttesével már bejárta Európát, készítettem egy kisebb citrafont, amelyen persze zenélt is.

● Mester, mostanság min dolgozik?

– Most éppen biozenét komponálok.

● Biológiai zenét?

– Igen. Természeti hangzásból szövök kompozíciókat. Az alapanyagot a virágok ad-

ják. A virágokat szeretném megzenésíteni. Gyulai Elemérnek van egy tanulmánya. Ötven-hatvan szinesztéziával foglalkozott évekig, velük hallgattattott zenét, különböző hangnemek szerint. Gyulai arra volt kíváncsi, milyen színeket látnak a szinesztéziások, ha d, ha c, ha fisz és a többi hangszorú műveket hallanak. Nos, a d hangszorú műveknél a sárga, Bach C-dúr miséjénél vagy Mozart C-dúr szonátájánál a piros, a fisz hangszorú zeneműveknél pedig a kékeszöld dominált. Érdekes, hogy a spektrum színei mind megjelentek a hangszorok szerint. Én ezt fordítottam meg, mégpedig úgy, hogy a sárga színű virágnak a d, a piros szírnak a c, a zöld levélnek pedig az e a központi, centrális hangja. És így végigvezettem. A kékeszöld a fisz, a lila a b tonalitású és így tovább. A virág színei szerint határoztam meg a kompozíció hangnemet. A centrális hang mindig szól, emlékeztet, hogy miben vagyunk, b-ben, c-ben vagy fisz-ben, a dallamnak viszont van rajzolható vonala. A virág vonala határozza meg a dallamot. Egész más a rózsá és az alga dallamvonala, utóbbinál ugyanis bele lehet szólni a kompozícióba a hullámverést is. A virágkompozícióhoz hozzáveszem a madárénekeket és a természeti hangokat, az esőcseppet, a szelet, a vihart, a hullámverést és a tengerszobogást. És akkor hol vannak még az illatok?

Szabó C. Szilárd

● Az Alliance Française programjai

Régi kurzusok, új vágyak

A szegedi Alliance Française élén a megbízatását tavaly kitöltő Denis Matte helyét Sylvie Raissiguier foglalta el. A Párizsból érkezett színésznő és tanár egyben a magyarországi Alliance Française-hálózat irányítását is Szegedről látja el.

● Az elmúlt években az Alliance Française kulturális programjai, amelyek rendszerint új művészeti irányzatokhoz álltak közel, sajátos szint jelentettek a szegedi ktnálban. Változik-e ez az irányvonal?

– Megmarad az egyesület korábbi programválasztéka, és igyekeznünk majd valamennyi művészetből minden ízlést kielégítő skálát nyújtani. Hogy néhány példát említsünk: március 18-án a SZOTE Klubban a Marseille-i Raoul Petite rock együttes lépett fel, április 2-án a Szög-Art Galériában Michel Madore kanadai francia festőművészt mutatkozott be, majd a Franciaországban élő, etnopszesszenét játszó Akosh Szelevení lesz a vendégünk, ezután a Somogyi-könyvtárba április 19-én Jean-Pierre Armand mesélőt hívjuk meg a gyermekmekhez, s április 25. és 28. között ismét megrendezzük a francia film hetét, majd május 25-én a Szegedi Nemzeti Színházban nagyszabású francia nyelvű, magyarul feliratozott előadást tartunk, melynek témája a kapitalizmus átka lesz.

● Az egyesület nyelvoktatási programjai maradnak a régióban?

– Az Alliance Française-nek az elmúlt években sikerült a legkeresettebb szegedi francia nyelviskolává válnia, és most azon leszünk, hogy az eddigi módszereink mellé újakat kínáljunk a tanulni vágyóknak. Remélem, a következő évtől egy új típusú, számítógépes autodidakta francia nyelvkurzust is bevezethetünk. Idővel szeretnénk egy multimédia termet kialakítani, amely egyben CD-ROM

kölcsönző is lehetne. Ugyancsak hiányzik egy francia zenetár. Egyszerűen modernizálni szeretnénk, hogy újabb nyelvtanulókat vonzzunk ide. Jelenleg elsősorban a középsiskolások és felsőoktatási hallgatók, valamint a helyi francia cégek alkalmazottai jönnek hozzánk, de úgy vélem, az idősöbbség között is vannak, akik szívesen elevenítenék fel francia nyelvtudásukat.

● Milyen nyelvkurzusokat indítanak?

A kezdőtől a felsőfokig tíz tudásszinten indítunk nyelvkurzusokat. A tanfolyamok rendszerint heti 4 órában, főleg a délutáni és az esti időszakban tartjuk a Petőfi sugárút 36. szám alatti székházban. A hallgatókkal magyar és francia anyanyelvű tanárok foglalkoznak, ami előnyös, hiszen a magyar tanárok érzékenyebbek a magyarok nyelvtanulási problémáira, míg a francia tanároktól az anyanyelvi francia árnyalatait lehet megtanulni. Az egyesületben gyermekkurzus is működik: a legkisebbeket játékos formában, színházi műhely keretében tanítjuk. A tavalyi máteszalkai országos francia nyelvű gyermekfesztiválon a szegedi Alliance Française csoportja a zsűri különdíját is elnyerte.

● A nyelvvizsgára készülőknél mit ajánlanak?

– Tanfolyamainkon a párizsi kereskedelmi és iparkamara nyelvvizsgáira, a középfokú DELF és a felsőfokú DALF nemzetközi francia nyelvvizsgákra, valamint a magyar állami középfokú nyelvvizsgára is felkészítenek. Az Alliance Française-ben évente kétszer megrendezik a DELF és DALF nyelvvizsgákat, így azokért nem kell Budapestre utazni. Ezek az oklevelek lényegében a francia állam által a világon elismert hivatalos nyelvvizsgák, így egyre keresettebbek. Mindenkinek érdemes megszereznie, aki Európában francia nyelvtudással kíván érvényesülni.

Panek Sándor

Bélyeg - árvízkarosultaknak

● Munkatársunktól

A magyarországi ár- és belvízvesztéssel sokakat érintett arra, hogy kisebb-nagyobb adománnyal segítsék a kárt szenvedett családokat. Bizonyára sokan nem tudják, de akik pénzzel szeretnének segíteni, megtehetik úgy is, hogy postabélyeg vásárolnak.

A postákon „Segítsünk!” címmel kapható egy speciális levélbélyeg, amely 127 forintba kerül. Ebből száz forint az árvízkarosultaknak szánt adomány, 27 forint értékben pedig felhasználható a bélyeg levelek, levelezőlapok bérmentésére.

A „Segítsünk!” feliratú

bélyegeket magánszemélyek és cégek egyaránt megvásárolhatják – bárki, bármilyen mennyiségben. Az árvízkarosultak megsegítésére szánt száz forintokat a Magyar Posta közvetlenül a bajba jutottak javára alapítványra juttatja el. A bélyegeket levelezésre később is felhasználhatják a vásárlók.

Hasonló bélyegeket kiadására volt már példa a Magyar Posta történetében 1913-ban, 1940-ben és 1965-ben. Mindhárom esetben bebizonyosodott, nagyon sokan szeretnének a bajba jutott embereknek segíteni adományaikkal.

Leendő bölcsészek tábora

● Munkatársunktól

A Tehetségért Mozgalom szervezésében március 29. és április 2. között felvételi előkészítő tábort rendeznek a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. Minden bölcsész tárgyból lesz felkészítés: magyar, történelem, idegen nyelvek, filozófia. A tábor önköltséges, a részvételi díj az ellátástól függ. Az óradíj 280 forint. A tábor részvételi díjának csökkentésére ösztöndíj igényelhető. Érdeklődni a 454-128 és a 454-129-es telefonszámon, vagy a Tehetségért Mozgalom irodáján (Tisza Lajos körút 103.) lehet.

Tarló- és avartüzek

● Munkatársunktól

A tavasz közeledtével egyre többen kezdik el a „nagytakarítást” a kiskertekben és a szántóföldeken. A felgyülemlett hulladék és a levágott ágak eltüntetése nem veszélytelen, ezért körültekintően végezze mindenki. A tüzoltóság kéri a kiskert- és földtulajdonosokat, hogy tartsák be az alábbi tűzvédelmi előírásokat. Égetni csak szélcsendes időben szabad, a tüzet soha sem hagyják magára és mindig tartsanak a közelben tűzoltásra alkalmas eszközöket. Az égetés végén pedig gondosan oltás el a még izzó paraszat is. A nagyobb tüzgyújtások előtt értesítsék a tűzoltóság ügyeletét a 62/425-244-es vagy a 105-ös telefonszámokon.

Kerekező gyerekek

● Munkatársunktól

A Csongrád Megyei Balasztmegalózási Bizottság a gyermekbalesetek számának csökkentése érdekében idén is megrendezi a Kerékpáros iskola-kupát, 5–8. osztályosok részére. A megyei döntőre március 27-én, szombaton délelőtt kilenc órára a Weöres Sándor Általános Iskolába (Szeged, Úrhajós utca 4.) várják a versenyzőket és az érdeklődőket.

Sylvie Raissiguier Szegedről irányítja a magyarországi Alliance Française-hálózatot. (Fotó: Gyenes Kálmán)

Szépséges Dibik

Az ötven éven felüli hölgyek számára rendezett római szépségversenyen a világhírű kozmetikai cég, a Dibi modellje szerezte meg az első helyet. Nem véletlenül, hiszen a Dibi világhírű szépségápolási termékei és egyedülálló színvonalú kozmetikai gépei fényesen bizonyították, hogy egy ötven feletti hölgy is kinézhet úgy, mint egy harmincas. Nem az évek, hanem a szépségápolás az, ami számít. Nem hiszi? Akkor próbálja ki. Őn is a szegedi Dibi Centerben, hogy a XXI. század színvonalán álló gépekkel és készítményekkel már nem létezik lehetetlen. – Évek óta küszködtem súlyproblémákkal – meséli egy ötvenes hölgy. – Be akartam bizonyítani magamnak, hogy képes vagyok lefogyni. Mindenfelé próbálkoztam. Futottam, úsz-

tam, koplaltam, de nem tudtam elérni olyan eredményt, amire vágytam. Az újságban olvastam a Dibi Center hirdetését, és elhatároztam, hogy bejelentkezem telefonon. Mondhatom, ez volt életem legjobb döntése. A Fiziódermika és a Dibitron gépek, amelyeket a szépségverseny győztese is használt, valóban csodát műveltek velem. Néhány kezelés múltán már egy számmal kisebb ruhát hordok, nagyon sokat fogytam, de ami a leglényegesebb, a testem is átalakult. Frissebbnek, fiatalabbnak érzem magam, és a barátóim, sőt, még a férjem szerint is, tényleg így nézek ki. A kozmetikumokról is csak a legmagasabb elismerés szintjén szólhatok. Először még azt hittem, sohasem leszek olyan csinosan karcsú, szép arcú, mint az olasz-

országi győztes hölgy, de ma már az a célom, hogy én is úgy nézzek ki, mint ő. Mindenkinek ajánlom, hogy jöjjön el és próbálja ki ezeket a remek gépeket, mert a hatás nem marad el. A győztes gépekkel és kozmetikai készítményekkel felszerelt, szegedi Dibi Center szeretettel várja Önt is a Pillich Kálmán u. 15. szám alatt, ahol méregtelenítésre, testfogyasztásra is alkalmas bioszauna is működik, mindemellett szépségápolási tanácsokkal is várjuk vendégeinket. Tel.: 30-9-675-651. (x)

A KÖLCSEY ÜZLETHÁZ (a Plusz Diszkont felett)

első emeleti lakástextilosztályán
– csipketerítőket
– panoráma- és készfüggönyöket } 30%
– csipke- és másodfüggönyöket
– ágynemű-garnitúrákat 20% engedménnyel

kínálunk március 24-től április 3-ig.

Függönyök mérete varrását rövid határidővel vállaljuk!

Plusz akció: 130x190 cm-es takaró 1500 Ft-tól
Krepp ágynemű-garnitúra 1900 Ft-tól

A Szegedi Ruházati Szövetkezet

Szeged, Róna u. 27. sz. alatt
raktári kiárusítást tart
1999. március 24., szerdától.

– női blézerek, szoknyák, pólók
– női nadrágok, átmeneti kabátok
– női kosztüm, női mellény
– férfizakók, -öltönyök
– férfi, gyerek bőrmellény
– nappabőr baseballsapka,
egyéb szőrme- és bőráru
– rongyszőnyeg (közep és futó)
– lábtörlek.

NYITVA
TARTÁS:
délelőtt
10-től
délután
17 óráig

Ha iparost,
szolgáltatást,
terméket keres,
hívja
az
Országos Szakmai
Adatbank
zöld számát

06-80-200-634

A ZÖLD VONAL

MINDENRŐL,
MINDENT,
MINDENKINEK!

Az Apolló
Cipőipari
Szövetkezet
termelői áron

női, férfi lábkényelmi
papucsokból,
szandállokból
és gyermekszandálból
vásárt rendez
1999. március
26-án,
9-17 óráig
az MTESZ-
székházban.